

Nr. 5.

Warszawa, dn. 1 marca 1938 r.

Ogóln. zbioru Nr. 698

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

KEDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 5.94-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Ś. P. Inż. Stefan Przanowski. — Przed decyzją w sprawie ubezpieczeń społecznych. — Wiadomości związkowe. — Wiadomości z zagranicy. — Nowe książki.

Ś. p. Inż. Stefan Przanowski

Dnia 21 lutego rozstał się z nami ś. p. Stefan Przanowski.

Stefan Przanowski urodził się w Słupcy w 1874 roku.

Po ukończeniu Szkoły Realnej w Łowiczu, wyjechał na studia zagraniczne, gdzie w 1897 roku ukończył Wydział Mechaniczny Politechniki w Karlsruhe. Po ukończeniu studiów pracował w paru niemieckich fabrykach we Frankfurcie nad Menem, w Berlinie (Akc. Tow. Orenstein & Koppel) i w Drewitz.

Po powrocie do kraju pracował w Spółce Akcyjnej — Koleje Dojazdowe Warszawskie — w charakterze Zarządzającego, następnie w Biurze instalacyjno - technicznym, Leona Jantzena, które wraz z prokurentem, Józefem Breitkopfem, nabył na własność. (Biuro to przeprowadziło szereg większych instalacji w b. Kongresówce i w Rosji).

Po odstąpieniu swej części Breitkopfowi, Przanowski

przeszedł do „Treugolnika”, gdzie został Dyrektorem Warszawskiego Oddziału i Inspektorem Technicznym Oddziałów Wilna i Mińska.

W 1913 roku został wybrany na Członka Zarządu Spółki Akcyjnej Fabryk Metalowych pod firmą Norblin, Bracia Buch i T. Werner; w latach 1918 — 1930 był Naczelnym Dyrektorem firmy. Od 1930 roku był czynnym Członkiem Rady, a w 1934 roku został wybrany Prezesem Rady Nadzorczej. Z jego inicjatywy i pod jego kierownictwem firma Norblin wybudowała pierwszą fabrykę drutu telefonicznego i telegraficznego, jak również największą w Polsce walcownię blach paleniskowych do parowozów kolejowych. W firmie Norblin ś. p. Stefan Przanowski pracował do chwili obecnej, służąc jej swoją wiedzą, energią i inicjatywą.

S. A. Norblin, B-cia Buch i T. Werner była

podstawą jego twórczej działalności, która jednak obejmowała zakres bardzo szeroki.

W 1915 roku został powołany przez Komitet Obywatelski na Przewodniczącego Komisji Sklepowej m. st. Warszawy, następnie na Przewodniczącego Sekcji Żywnościowej.

W tymże roku został wybrany przez pierwszą Radę Miejską na stanowisko ławnika m. st. Warszawy. W czasie wojny głównym jego staraniem było zaopatrzenie ludności stolicy w żywność i opał.

W 1916 roku został powołany przez Radę Regencyjną na stanowisko Ministra Aprowizacji w pierwszym gabinecie Ministrów.

W 1920 roku po nominacji na Ministra Przemysłu i Handlu wprowadził w życie ideę wolnego przemysłu i handlu. Jako Minister kasuje Urzędy Państwowe: węglowy, naftowy, zbożowy i t. d., zwraca szczególną uwagę na rozwój przemysłu i handlu zagranicznego i zawiera szereg traktatów handlowych.

Jako Członek Rządu i Minister Przemysłu i Handlu wiele uwagi poświęcał sprawie Górnego Śląska, tworząc w Ministerstwie Przemysłu i Handlu Departament Śląski.

Wybrany w 1924 roku do pierwszej Rady Banku Polskiego, pełnił funkcje Członka Rady od założenia Banku do chwili swej śmierci.

W 1928 roku został wybrany do pierwszej Izby Przemysłowo-Handlowej na Vice-Prezesa Sekcji Przemysłowej.

Z chwilą powstania Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, Przanowski pełnił funkcje Członka Rady i Zarządu, Vice-Prezesa, ostatnio też Prezesa Zarządu Warszawskiego Oddziału Związku.

Zasiadał również w Prezydium Centralnego Związku Przemysłu Polskiego.

W Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych od chwili jej założenia był ś. p. St. Przanowski Prezesem lub Vice-Prezesem.

Poza tym był członkiem szeregu instytucji i przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych: Rady Giełdy Pieniężnej, Warsz. Banku Dyskontowego, Pomorskiej Spółki Gorzelniczej, Prezesem Rady f. „Stradom“, Prezesem Krajowej Hurtowni Herbaty, Polskiego Przemysłu Spirytusowego, Prezesem S. A. Elewatory Zbożowe w Polsce i Członkiem Rady f. P.T.E.

Ś. p. St. Przanowski zajmował się również publicystyką, umieszczając cały szereg artykułów z dziedziny ekonomii i przemysłu w specjalnych fachowych pismach.

Za twórczą swą pracę ś. p. Stefan Przanowski został odznaczony orderami:

w 1924 roku orderem Polonia Restituta III kl.,

w 1927 roku orderem Polonia Restituta II kl. (kawaler Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski),

w 1937 roku Złotym Krzyżem Zasługi.

Poza tym

w 1922 roku orderem Korony Rumuńskiej I kl. (Wielka Wstęga z Gwiazdą).

Odszedł w pełni sił i zapału do pracy, której owoce długo będą świadectwem działalności tego wybitnego Człowieka.

Cześć Jego pamięci.

Pogrzeb ś. p. Stefana Przanowskiego.

W dniu 21 lutego r. b. po nabożeństwie żałobnym w kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach, odbył się pogrzeb ś. p. inż. Stefana Przanowskiego.

W oddaniu ostatniej posługi ś. p. Stefanowi Przanowskiemu brał udział olbrzymi orszak żałobny. Setki osób, przeważnie ze sfer przemysłowych i finansowych, nie mogły się pomieścić w świątyni.

Z ramienia rządu byli obecni na pogrzebie minister przemysłu i handlu, Antoni Roman, wiceminister spraw wojskowych, generał Aleksander Litwinowicz, wiceminister przemysłu i handlu, A. Rose, wiceminister rolnictwa, M. Wierusz-Kowalski, Szef Biura Przemysłowego M. S. Wojsk., pułk. Otton Czuruk, dyr. Dep. Min. Spr. Wojsk., pułk. Miecz. Maciejowski i inni.

Nad grobem wygłoszono szereg przemówień, z których kilka podajemy poniżej. Pierwszy przemówił p. min. Czesław Klarner, w imieniu Warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, następnie prezes Banku Polskiego, p. Władysław Byrka w imieniu Banku Polskiego, Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych oraz Spółki „Elewatory Zbożowe w Polsce“. Trzeci przemawiał prezes Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, inż. Piotr Drzewiecki; w imieniu Centralnego Związku Przemysłu Polskiego pożegnał Zmarłego prezes. Andrzej Wierzbicki. Skolei przemawiali. p. inż. Kazimierz Śliwiński, w imieniu b. wychowawców politechniki w Karlsruhe, prokurent Henryk Zabłocki w imieniu urzędników i administracji fabrycznej S. A. Norblin, B-cia Buch i T. Werner, p. Leonard Sroczyński, w imieniu robotników f. Norblin. Ostatni przemówił p. Mieczysław Porowski, członek Rady Nadzorczej Norblina w imieniu Rady i Zarządu Spółki.

Przemówienie p. Min. Klarnera:

„Stefan Przanowski odszedł od nas na zawsze.

Odszedł od nas w sposób tragiczny — w pełni sił twórczych — mąż stanu o dużym zasięgu niezależnej myśli i wytrwałego czynu.

Zgon ś. p. Stefana Przanowskiego okrywa żałobą całe życie gospodarcze Polski, któremu Zmarły oddawał ofiarnie swą wytrwałą pracę, głęboką wiedzę, szerokie doświadczenie i trwały zapał — słowem oddawał bez reszty całego siebie — na wielu państwowych, społecznych i gospodarczych stanowiskach.

Dzisiaj, gdy żegnać musimy Jego śmiertelne szczątki, a gdy duch Jego jest jeszcze wśród nas, zanim pamięć o nim stopniowo będzie odchodzić w głąb historii naszego życia gospodarczego — stajemy ze czcią nad tą mogiłą w głębokiej trosce, pełni smutku, żalu i wielkiego szacunku dla pamięci Zmarłego.

Stajemy nad tą trumną, my, towarzysze pracy codziennej ś. p. Stefana Przanowskiego i w tej bolesnej chwili chcemy stwierdzić publicznie, iż nieoczekiwana śmierć wyrwała z naszych szeregów niezmordowanego bojownika o sprawy gospodarcze, działacza twórczego, a rzadko wytrwałego, który pozostawia po sobie lukę nie do wypełnienia.

Odszedł od nas wieloletni bliski towarzysz pracy, odszedł współpracownik szlachetny i lojalny, odszedł szczerzy przyjaciel, a przede wszystkim odszedł z naszego szeregu mąż-działacz, który w historii życia gospodarczego Niepodległej Polski zapisał swe nazwisko trwałymi zgłoskami, dzięki wybitnym zasługom na bardzo odpowiedzialnych stanowiskach, jakie zajmował w służbie publicznej w najtrudniejszych okresach budowy polskiej państwowości.

ś. p. Stefan Przanowski, jako jeden z czołowych pionierów życia gospodarczego kraju, od samego zarania niepodległości, pracuje nad wytyczeniem polskiego programu gospodarczego w oparciu o zapewnienie niezależności gospodarczej Państwa. Widzimy Go na stanowiskach Ministra Apropozycji i Ministra Przemysłu i Handlu. Widzimy Go potem na naczelnych stanowiskach w przemyśle. Widzimy Go w szeregu głównych budowniczych naczelnich organizacji gospodarczych.

Kiedy życie gospodarcze Polski wstępuje w r. 1929 na nowy poziom swej organizacji, organizacji samorządu gospodarczego, ś. p. Stefan Przanowski jest jednym z realizatorów tej idei, już jako członek Komisji Organizacyjnej Stołecznej Izby Przemysłowo-Handlowej na rok przed jej powstaniem. Z osobną w wielką i fachową wiedzę, w długoletnie doświadczenie, obdarzony w niezwykle zalety Swego charakteru, obejmuje w chwili powstania samorządu gospodarczego — stanowisko wiceprezesa Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie z wyborów ogólnych Sekcji Przemysłowej. Na to samo stanowisko powołany zostaje powtórnie na dalsze pięciolecie w r. 1935. Mandat wiceprezesa Izby ś. p. Stefan Przanowski piastuje do ostatnich chwil Swego pracowitego życia. Na terenie samorządu przemysłowo-handlowego współpracował z nami z tym dziewięć lat, we wszystkich etapach organizacji stołecznej Izby. Do jej rozwoju przykładał swój wielki trud, pełen wiary w naszą trwałą, a pogodną przyszłość, nie szczędząc czasu, zapału i energii w codziennej ofiarnej pracy. Uczestnicząc nieustannie, a aktywnie w licznych przejawach działalności Izby, ś. p. Stefan Przanowski stał się bezpośrednim współtwórcą wypełniania przez polski samorząd przemysłowo-handlowy jego wszystkich zadań z pożytkiem dla interesu publicznego w ogóle i dla życia gospodarczego w szczególności.

W konstrukcji naszej pracy był ś. p. Stefan Przanowski czynnikiem niezbędnym, ogniwem niezastąpionym. Stratę Jego w składzie Prezydium Izby odczuwamy głęboko.

To też dziś, żegnając Cię, drogi towarzyszu pracy, w imieniu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, której dużo z Siebie dałeś i która wiele Ci zawdzięcza — stoimy nad Twą trumną pełni głębokiej czci dla Twojej pracy i dla Twojego charakteru jako człowieka i obywatela.

Szacunek powszechny, jaki Sobie słusznie i zasłużenie zaszkarbiłeś, świetna pamięć, jaką po Sobie zostawiasz w społeczeństwie niech będą pociechą dla zbolelej rodziny, z którą łączymy się serdecznie w Jej ciężkim, nieutulonym smutku i bólu".

Przemówienie Prezesa Banku Polskiego, p. Byrki:

„W imieniu Banku Polskiego, składam z serdecznym żalem ostatnie pożegnanie ś. p. inżynierowi Stefanowi Przanowskiemu.

Bankowi Polskiemu ubył jeden z najbardziej oddanych jego sprawom członek Rady, który mandat ten piastował od powstania Banku w 1924 roku, aż do ostatnich chwil swego pracowitego życia.

Zarówno jako członek Rady i Przewodniczący Komisji Bilansowo-Budżetowej oraz jako założyciel i Prezes Zarządu Spółki „Elewatory Zbożowe w Polsce”, tudzież jako Wiceprezes Rady „Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych” — ś. p. Stefan Przanowski oddawał naszej Instytucji nieocenione usługi, biorąc niezmiernie żywy udział w pracach Banku oraz przedsiębiorstw z Bankiem związanych.

Płonął w Nim niewygasły — zdawało się — ogień energii i wiecznie młodego zapału.

Wybitne zalety umysłu i charakteru, głęboka znajomość stosunków gospodarczych, trafność sądów, szczery i prosty stosunek do tych, z którymi współpracował — zjednywały Mu powszechne uznanie i głęboki szacunek.

Przedwczesny zgon ś. p. Stefana Przanowskiego czyni w szeregach naszych niepowetowaną szczerbę.

Cześć Jego świetlanej pamięci".

Przemówienie prezesa Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, P. Drzewieckiego:

„W chwili, gdy składamy do grobu drogie nam szczątki Kolegi i Współtowarzysza pracy pragnę — przejęty głębokim smutkiem — dać w imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — wyraz głębokiego żalu z powodu zgonu jego członka i wypowiedzieć słowa wysokiego uznania dla zasług Zmarłego.

Ś. p. Stefan Przanowski wstąpił do życia zawodowego jako wykształcony inżynier. Dzięki dokładnej znajomości przebiegu zjawisk gospodarczych, udział Jego w pracach Związku i w przemyśle uwydatnił się w sposób twórczy i realny i to zarówno w organizacji pracy w kierowanych przez Niego placówkach, jak i w korzystających z Jego współpracy.

Przez lat 25 niesie ś. p. Stefan Przanowski chętną współpracę Związkowi na razie jako jego członek, zaś od r. 1920 jako członek Rady, a od r. 1934 jako wiceprezes Rady i Zarządu. Jednocześnie od tegoż roku pełni obowiązki prezesa Zarządu Warsz. Oddziału Związku.

Związek zawdzięcza mu trzeźwą zawsze ocenę warunków pracy w przemyśle i trafną decyzję w zawiłych często zagadnieniach.

Jako współuczestnik Jego prac samorządowych w stolicy podnoszę niezwykle ofiarną pracę Zmarłego na rzecz dobra ogólnego, szczególnie w groźnych chwilach okupacji wojennej, gdy podejmuje on trudne kierownictwo zaopatrzenia ludności w żywność.

Obdarzony miłym charakterem zgodnej i chętniej współpracy, zyskiwał sobie licznych towarzyszy, w sercach których pozostawił niezatartą wdzięczną pamięć.

W uznaniu doniosłych dla Państwa i społeczeństwa polskiego zasług ś. p. Stefana Przanowskiego kornie chylę czoło nad jego grobem".

Przemówienie p. Kazimierza Śliwińskiego:

„W imieniu b. wychowawców Politechniki w Karlsruhe, żegnam Cię Kolego, żegnam Cię na cmentarzu, gdzie kres podróży i koniec trosk. W okresie zmagania i wysiłków, w okresie doniosłych przeobrażeń społecznych, kiedy każdy umysł światły, każda wola skryzystalizowana, każde sumienie prawe jest tak potrzebne, śmierć przerwała Twoje czyny i usunęła Cię z szeregów walczących o jaśniejsze jutro.

Od wczesnej młodości, od czasów studenckich szedłeś stale naprzód i porywałeś za sobą tych, którzy wierzyli w niepospolite Twoje zdolności, w wybitny zmysł organizacyjny i w siłę przekonań. Ale oprócz tego posiadałeś — Kolego Stefanie — jeszcze jeden wielki dar, który potrafiłeś spotęgować i wydobyć z atomów krwi, z najtajniejszych komórek mózgu — to była idea twórczej pracy.

Już w 1898 roku, na jednym ze studenckich zebrań powiedziałeś:

„Obywatelowi nie wolno poprzestawać na wykonywaniu zleceń, musi być zarazem twórcą, gdyż tylko przez tworzenie stwierdza swoją wartość. Nieumiejętność tworzenia, nieudolność do pracy wydajnej jest wyrokiem przekreślającym człowieka. Jednostka taka jest rozbitkiem życiowym, przeżywa samą siebie i może tylko wegetować, oszukując siebie i innych surogatami pracy. Biorąc twórczy udział w życiu narodu, tym samym zdobywamy prawo do radości życia, a wielkość radości jest tylko współmierną do wielkości skutku użytecznego z samego wysiłku twórczego".

To było Twoje credo aż do końca życia, a szedłeś przez życie jako jeden z przodujących. Twoją ideą twórczą wszczepiałeś w masę, — zapalałem twórczym rozjaśniałeś mroczne dni wysiłków, a silną wolą, którą świadomie i dobrowolnie umiałeś podporządkować wymaganiom ogółu, rozbudowałeś poczucie ładu i sprawności. Dlatego przed Twoją trumną — Kolego Stefanie — schylamy głowy z wielką czcią i w ostatnim hołdzie”.

Z powodu śmierci ś. p. min. Stefana Przanowskiego, Związek otrzymał szereg kondolenji od instytucji i osób prywatnych. Na tym miejscu składamy wszystkim serdeczne podziękowanie za okazane nam współczucie.

* * *

Dwie nasze fabryki członkowskie: Państwowe Wytwórnice Uzbrojenia oraz Państwowe Zakłady Inżynierii, poniosły ciężkie straty.

W dniu 20 lutego r. b. zmarł inż. Aleksander Żero, Dyrektor Administracyjny Państwowych Wytwórnicy Uzbrojenia.

W dniu 24 lutego r. b. zmarł generał brygady Włodzimierz Maxymowicz-Raczyński, prezes Rady Administracyjnej Państwowych Zakładów Inżynierii.

Obu naszym fabrykom składamy wyrazy głębokiego współczucia.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERII
Biblioteka P. M. „Urmas”

Przed decyzją w sprawie ubezpieczeń społecznych

Parokrotnie zabieraliśmy głos w ostatnich czasach w sprawie ubezpieczeń społecznych. Od dawna już domagające się zmian niedomagania w tej dziedzinie uzyskiwały szczególne znaczenie wobec grożącej podwyżki składek.

Wiadome jest, iż w 1936 r. przeprowadzona została obniżka niektórych składek ubezpieczeniowych jako rekompensata za nowe obciążenia podatkowe świata pracy i życia gospodarczego. Obniżka ta była przewidziana na okres dwóch lat, w czasie których można było spodziewać się zniesienia nowych obciążeń podatkowych, a przede wszystkim reformy ubezpieczeń społecznych, której konieczność nie jest kwestionowana ani przez szeroką opinię, ani przez rząd.

Okoliczności te nie nastąpiły, toteż gdy zbliżał się koniec dwuletniego okresu (31 grudzień 1937 r.), podniosły się głosy, nawołujące do prolongowania obniżek wprowadzonych w 1936 r. Zadanie to spotkało się z aprobatą rządu. Oficjalny komunikat oznajmił, że „na skutek podjętych starań, zarówno przez pracowników, jako też i pracodawców, Min. Opieki Społecznej wyraziło zgodę na pozostawienie wymiaru składek emerytalnych w dotychczasowej wysokości”. Konsekwencją tej zapowiedzi było opracowanie przez rząd i wniesienie do Sejmu projektu ustawy, która miała obowiązywać od 1 stycznia b. r., a więc zapewnione by było przedłużenie obniżek 1936 r.

Tymczasem, zanim sprawa została zadecydowana przez parlament, władze ubezpieczeniowe zdecydowały się na krok, zupełnie niespodziewany. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zarządzenie pobierania za pierwsze miesiące b. r. składek według wyższego wymiaru.

Powszechna reakcja przeciw mechanicznej podwyżce składek spowodowała wyjaśnienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wyjaśnienia te nikogo nie mogły przekonać. Czytamy tam rozbrajające wywody, że zwyżka składek jest tylko pozorna, że jeśli chodzi o ciężary, które spadają na pracowników, to są to drobne, niemal groszowe kwoty. Wprost przeciwnie brzmiały oświadczenia tychże władz ubezpieczeniowych, towarzyszące obniżce składek; wtedy było to „poważne odciążenie budżetów pracowniczych i warsztatów pracy”.

Między wierszami wyjaśnienia nie trudno dojrzeć sugestie, że składki ubezpieczeniowe w Polsce w ogóle są niewielkie i mało znaczące.

Najistotniejszym momentem wspomnianych wyjaśnień jest groźba załamania się ubezpieczeń, które, wobec deficytów, będą musiały obniżyć świadczenia „z krzywdą dla ubezpieczonych”, jeśli składki nie zostaną podwyższone.

Zapewne niejeden zdziwi się, dlaczego to ma się załamać ubezpieczenie emerytalne pracowników umysłowych (o nie głównie chodzi), na korzyść którego od początku pobiera się niezwykle wysoką składkę — 8% zarobku, a dopiero w ostatnich dwóch latach składkę niższą — 6,5% zarobku. Frazes o „krzywdzie ubezpieczonych” ma osłaniać prawdę bardzo niemiłą dla sfer kierujących ubezpieczeniami. Już niedługo trzeba będzie przyznać się do tego, co jest na ogół szeroko już znane szczególnie po ogłoszeniu wyników badań komisji, której przewodniczył p. Prezes Gruber, mianowicie, że przy obecnym systemie, mimo wysokich składek, ubezpieczenie jest deficytowe, a każdy rok pogłębia ten stan rzeczy. Nawet i powrót do składki w wysokości 8% zarobku nie wiele pomoże — tyle tylko, że przeciwnie jeszcze na jakiś okres stan tymczasowy.

Utrzymanie obniżonych składek jest koniecznością gospodarczą, wynikającą z obecnego stanu obciążeń zarówno wytwórców jak pracowników. Nie może być mowy o utrzymaniu tych składek na stałe. Wprost przeciwnie, okres „ulgowy” był rozumiany jako czas, przeznaczony na przebudowę ubezpieczeń, na zasadnicze wyeliminowanie niebezpieczeństw finansowego załamania się, jakie tkwią w nich już od chwili powstania.

Zaskoczenie podwyżką składek i niezbyt ściśle wyjaśnienia, obliczone na „przerażenie” opinii, musi być uważane w tych warunkach za próbę storpedowania nie tylko rządowego projektu ustawy, ale i prac nad reformą ubezpieczeń społecznych.

Skutki tej taktyki są już widoczne. Sejmowa Komisja Pracy odrzuciła w dn. 8 lutego r. b. projekt rządowy utrzymania ulgowych stawek w ubezpieczeniach społecznych. Nie należy jednak uważać sprawy za przesądzoną. Taktyka przeciwstawiająca się polityce rządu spotkała się z należytą odprawą. Wyrazem tego były zmiany na kierowniczych stanowiskach w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

Minister Opieki Społecznej oświadczył w Sejmie, że przyczyną ustąpienia naczelnego dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych było „niewystarczające

zharmonizowanie posunięć Zakładu z zamierzeniami rządu, podyktowanymi względami natury ogólnopństwowej. Przeciwnieństwo to uwydatniło się jaskrawo w momencie, gdy pod obrady komisji Sejmu wszedł projekt rządowy i gdy w prasie ukazał się sprzeczny z tymi tendencjami komunikat Z.U.S.“.

Ze strony czynników rządowych została podkreślona konieczność utrzymania dotychczasowej wysokości składek. P. wicepremier zapowiedział, iż rząd wystąpi w obronie zgłoszonego projektu ustawy podczas obrad sejmowych.

Zarządzenie władz ubezpieczeniowych, dotyczące poboru w b. r. wyższych składek pozostaje jednak w mocy. Z chwilą zaś przyjęcia projektowanej ustawy przez parlament pobrana przez ubezpieczalnię społeczne nadwyżka zostałaby zwrócona pracownikom i zakładom pracy.

* * *

Jak to już podkreślaliśmy, dążeniem czynników zainteresowanych w utrzymaniu obecnego stanu w ubezpieczeniach społecznych, jest wykazywanie przy każdej okazji, że to co ubezpieczenia zabierają z dochodu społecznego są to kwoty zgoła niewinne a więc nie mające większego znaczenia dla sytuacji gospodarczej kraju. Korzystając z ostatnio ogłoszonych materiałów przytoczymy kilka liczb, które mogą być interesującym przyczynkiem dla oceny wagi ciężarów ubezpieczeniowych w życiu gospodarczym Polski.

Zacniemy od ujęcia cyfrowego dochodów ubezpieczeń społecznych od „dna kryzysu“ t. j. 1933 r. do końca 1935 r.

	1933	1934	1935
Ubezpieczenie na wypadek choroby	214,4	142,3	144,2
Ubezpieczenie od wypadków	50,6	54,8	65,6
„ emerytalne pracown. umysł.	99,0	99,5	102,5
Ubezpieczenie emerytalne robotników	54,0	122,0	131,8
Ubezpieczenie na wypadek braku pracy prac. umysł.	22,2	25,6	23,1
Ubezpieczenie na wypadek braku pracy robotn. (F. Pracy)	85,0	93,8	106,5
Razem	525,2	548,0	573,7

A więc nawet stosunkowo nieznaczna poprawa koniunktury oddziaływała zupełnie wyraźnie na wzrost dochodów instytucyj ubezpieczeniowych.

W 1936 r. jak wiadomo niektóre składki zostały obniżone. Spodziewano się w skutkach tego pociągnięcia spadku dochodów ubezpieczeniowych o przeszło 50 milj. zł. Prowizoryczne dane za 1936 r. wykazują, że obniżka dochodów była na ogół mniejsza od przewidywanej, a całość dochodów właściwie nie uległa zmianie i wynosi ok. 570 milj. zł. W 1937 r. na skutek wzrostu stanu zatrudnienia i wzrostu zarobków, dochody ubezpieczeń były większe o ok. 10%. Nawet więc przy bardzo ostrożnym szacunku dochody ubezpieczeń w 1937 r. należy określić na zwyż 600 milj. zł. Jest to suma znacznie większa niż uzyskana w 1928 r. przy najlepszej koniunkturze.

Już to mogłoby być argumentem przeciw podwyższaniu składek. Lecz nie koniec na tym. Słusznie zwraca się uwagę, że bezwzględna dynamika dochodów ubezpieczeń społecznych jeszcze nie daje właści-

wego obrazu rozwoju ubezpieczeń w Polsce. Przede wszystkim trzeba wziąć pod uwagę ich stosunek do dochodu społecznego i dochodów ubezpieczeń społecznych jest bardzo duża i zwiększa się z roku na rok. Dochód społeczny spadł w latach 1934 — 1936 poniżej 50% poziomu z 1928 r. natomiast dochody ubezpieczeń społecznych były wtedy zaledwie o 10% niższe. W 1937 r. wskaźnik dochodu społecznego wyniósł 57, podczas gdy wskaźnik dochodów ubezpieczeń społecznych jest bliski 110. W ciągu ostatnich dziesięciu lat świadczenia na rzecz ubezpieczeń społecznych w przeliczeniu na jednostkę dochodu społecznego wzrosły blisko dwukrotnie. W 1928 r. ubezpieczenia społeczne zabierały 3,1% przechodzącego przez rynek dochodu Polski, natomiast w 1937 r. stosunek ten wynosi już 6%.

Szywność obciążeń gospodarki na rzecz Skarbu Państwa jest powszechnie uznanym pewnikiem. Tymczasem rozpiętość między dochodami budżetowymi Skarbu a dochodem społecznym jest jeszcze znacznie mniejsza aniżeli pomiędzy dochodem społecznym a dochodami instytucyj ubezpieczeniowych. W 1928 r. dochody ubezpieczeń społecznych stanowiły około 30% wpływów skarbowych z tytułu danin publicznych, obecnie natomiast stosunek ten wynosi blisko 50%.

* * *

Powrót do stawek ubezpieczeniowych z 1935 r. powoduje podwyżkę składek na emerytalne ubezpieczenie robotnicze i pracownicze oraz na ubezpieczenie wypadkowe. Administracja ubezpieczeniowa usiłuje przekonać społeczeństwo, że chodzi tu o drobną, mało znaczącą kwotę. W rzeczywistości zaś, biorąc za podstawę dochody ubezpieczeń z 1937 r. wzrost obciążeń warsztatów pracy i pracowników wyniesie conajmniej 55 — 60 milj. zł.

Skutki tego rodzaju podwyżki są jednolicie ujmowane. Nikt nie wątpi chyba, że wzrost obciążeń ubezpieczeniowych odbiłby się na kalkulacji wytwórcy i na kieszeniach pracowniczych w ten sam sposób co wzrost jakichkolwiek obciążeń publicznych. A tego przecież nikt nie pragnie.

Przebieg ostatniej sesji budżetowej sejmu przeszedł pod znakiem dużej zbieżności przedstawicieli społecznej wysokości składek na ubezpieczenie społeczeństwa. Stwierdzone zostało, że możliwości te są wykorzystane do ostatnich granic.

Wyłania się decydującej wagi zagadnienie — co robić aby granice te nie tylko nie zostały przekroczone, ale żeby powstała wreszcie jakaś rezerwa na czarną godzinę. Odpowiedź na to pytanie może być tylko jedna — trzeba stwarzać warunki, aby życie gospodarcze nabrało tempa, trzeba zapobiegać, aby to co płatnik zarobi, nie było z miejsca zabierane przez urząd skarbowy lub Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Należy sądzić, że pod tym kątem widzenia rozważy Sejm projekt rządowy o utrzymaniu w dotychczasowej wysokości składek na ubezpieczenie społeczne.

Nie można bowiem zasklepiac się jedynie w obrębie jakiegoś abstrakcyjnego interesu instytucyj ubezpieczeniowych, oderwanego od potrzeb ogólnogospodarczych. Mniejszą stratą dla życia gospodarczego będą ewentualne trudności finansowe ubezpieczalni niż dodatkowe obciążenie w chwili obecnej warsztatów pracy i szerokich rzesz pracowniczych.

Wiadomości związkowe

Delegatura P. Z. P. M. w Sandomierzu

Polski Związek Przemysłowców Metalowych w dniu 1 marca 1938 r. uruchomił Delegaturę w Sandomierzu (gmach Ratusza).

Zadania Delegatury:

- 1) Opiniowanie o możliwościach powstawania nowych działów wytwórczości;
- 2) udzielanie informacji o terenach przemysłowych; pomoc przy wyborze miejsc pod budowę fabryk;
- 3) udzielanie informacji o możliwościach wytwórczych polskiego przemysłu metalowego w zastosowaniu do budujących się zakładów przemysłowych;

- 4) współpraca w terenie z samorządami;
- 5) wspólność akcji z pokrewnymi przemysłami w sprawach uprzemysłowienia Okręgu;
- 6) organizacja wycieczek w C. O. P. dla grup przemysłowych.

Informacji o C.O.P. udziela:

w Warszawie — Polski Związek Przemysłowców Metalowych, Marszałkowska 140, tel. 3.26-01.

w Sandomierzu — Delegat P.Z.P.M. Ratusz.

Zamieszczona obok fotografia przedstawia gmach Ratusza, w którym mieści się siedziba delegatury Związku w Sandomierzu.

Ratusz w Sandomierzu

Posiedzenie Zarządu P. Z. P. M.

Dnia 17 i 18 lutego odbyły się dwa posiedzenia Zarządu Związku poświęcone nowym projektom i zagadnieniom organizacyjnym w przemyśle.

Walne Zgromadzenie Oddziału Warszawskiego P. Z. P. M.

W dniu 16-go lutego r. b. odbyło się Walne Zgromadzenie Warszawskiego Oddziału P. Z. P. M. poświęcone sprawom bieżącym.

W sprawie podwyższenia składek ubezpieczenia społecznego

Ministerstwo Opieki Społecznej wydało w dn. 1. II. 1938 r. Nr. Un. 42/25-8, reskrypt treści następującej:

„wobec wygaśnięcia z dn. 31.XII. 1937 r. mocy obowiązującej dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14.I. 1936 r. (Dz. U. Nr. 3, poz. 24) i rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dn. 24.I. 1936 r. (Dz. U. Nr. 15, poz. 142) wprowadzających czasowe obniżenie składek ubezpieczeniowych, nie ma podstaw prawnych do wymierzania po 1.I. 1938 r. składek w wysokości ustalonej tymi rozporządzeniami.

Składki ubezpieczeniowe za styczeń, powinny być zatem wymierzone zgodnie z postanowieniami ustawy z dn. 28.III. 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym“.

W konsekwencji tego zarządzenia ubezpieczalnie będą obciążały konta pracodawców, poczynając od 1.

I. 1938 r. składkami na ubezpieczenia społeczne według dawnej skali, jaka była stosowana przed obniżką wprowadzoną dekretem z dnia 14 stycznia 1936 r. (Patrz okólniki Wydziału Pracy Centralnego Związku Przemysłu Polskiego Nr. 58 i 60 z roku 1936).

Wysokość tych składek w % zarobków, jest następująca:

Ubezpieczenie emerytalne:

a) pracowników umysłowych:

	Opłaca		
	Cełosc składki	praco- dawca	praco- ownik
przy wynagr. do 400 zł. mies.	8%	4,8%	3,2%
przy wynagr. ponad 400—800 zł.	8%	4%	4%
przy wynagr. ponad 800 zł.	8%	3,2%	4,8%

(przy wynagrodzeniu ponad 725 zł. miesięcznie składkę opłaca się tylko od 725 zł.).

	Opłaca		
	Cełosc składki	praco- dawca	praco- ownik
b) robotników	5,2%	1,9%	3,3%
w górnictwie i hutnictwie	5,8%	2,2%	3,6%

(najwyższa norma zarobków, od których opłaca się składkę, wynosi zł. 72 tygodniowo).

W ubezpieczeniu wypadkowym powrót do poprzedniej normy polega na zastosowaniu jednostki taryfowej 0,06 (zamiast obniżonej 0,055). Wysokość składki oblicza się przez przemnożenie odpowiedniej klasy niebezpieczeństwa przez jednostkę taryfową oraz dodaje się stały dodatek 0,3% (np. przy klasie 42 składka wyniesie: $42 \times 0,06 = 2,52$; $2,52 \times 0,3 = 2,82\%$). Najwyższa norma zarobków, od których opłaca się składki w ubezpieczeniu wypadkowym wynosi zł. 174 tygodniowo t. j. 725 zł. miesięcznie.

W ubezpieczeniu chorobowym, jak również na wypadek braku pracy pracowników umysłowych, które nie były objęte obniżką dekretoową — żadne zmiany nie zachodzą.

Przy obliczaniu składek należnych od 1.I. 1938 r. można więc posilkować się tablicami, jakie były stosowane przed wprowadzeniem obniżki w 1936 r. (C. Z. P. P.).

Sejmowa Komisja Pracy odrzuciła rządowy projekt ustawy przedłużającej działanie zniżonych składek.

Sprawa ustawy przedłużającej działanie zniżonych składek ubezpieczeniowych będzie jeszcze rozważana na plenarnym posiedzeniu Sejmu, które ostatecznie tę sprawę zdecyduje.

Już za miesiąc wygasają ulgi podatkowe w spłacie zaległości

Z dniem 31 marca r. b. wygasają ulgi dla zaległości podatkowych, — przyznane rozporządzeniem min. skarbu z 15 kwietnia 1935 r. Wskutek tego zaległości nie zapłacone do tego terminu będą ściągane w drodze przymusowej.

Zarazem wygaśnie prawo płacenia odroczonej zaległości bez odsetki z 50 proc. bonifikatą, a odsetki od 1-go kwietnia 1934.

Kto więc np. ma odroczone do 31 marca r. b. zaległości w łącznej sumie 1.200 zł., może je do tego terminu pokryć bez odsetek wpłatą 800 zł. (gotówką lub obligacjami pożyczki narodowej albo konwersyjnej). Po 31 marca zaś będzie musiał wpłacić aż 1632 zł. (1.200 zł. zaległości plus 36 proc. odsetek za 4 lata), czyli przeszło dwa razy tyle.

Wobec terminu wpłacania podatku dochodowego za rok 1937, przypominamy, że, zgodnie z okólnikiem Min. Skarbu z dn. 10 kwietnia 1937 r. L. D. V. 20380/2/37, szereg wyszczególnionych w tym okólniku maszyn i instalacji, których okres zużycia nie przekracza 5 lat może podlegać jednorazowemu odpisaniu ich wartości.

Ulgi dla nabywców samochodów

Ministerium Skarbu zgłosiło do Rady ministrów projekt ustawy w sprawie stosowania ulg podatkowych dla nabywców samochodów. Ministerium projektuje zwracać każdemu nabywcy samochodu z wpłaconego podatku dochodowego 15% ceny wozu. Premia 15% obowiązywać będzie także opłacających wyższą od 15% stawkę podatkową.

Poprzednio premia podatkowa przysługiwała tylko nabywcom samochodów, których cena przekraczała 12,000 zł. Obecnie premia będzie przyznawana bez ograniczeń nabywcom samochodów osobowych, ciężarowych i motocykli. Z ulg korzystać będą zarówno osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa.

Projekt ustawy przejdzie z Rady ministrów do sejmu.

Otwarcie archiwum wycinków prasowych w Gł. U. St.

Główny Urząd Statystyczny podjął niezmiernie pożyteczną inicjatywę zorganizowania przy Referacie Prasowych Informacji Źródłowych, specjalnego archiwum wycinków prasowych, które gromadzi artykuły i wzmianki z prasy całej Polski, dotyczące zagadnień społecznych i gospodarczych. Dla zorientowania zainteresowanych o rodzaju i zakresie opracowywanych zagadnień, podajemy ich wykaz:

- A. Zagadnienia rynku pracy.
- B. Zagadnienia wsi.
- C. Zagadnienia gospodarcze.
 - I Gospodarka rolna i przemysłowa.
 - II Handel.
 - III Spółdzielczość.
- D. Ruch ludności.
- E. Inne.

Archiwum dostępne jest dla czytelników w godzinach urzędowych t. j. od 8 — 15-ej.

Bliższych informacji zasięgnąć można w Głównym Urzędzie Statystycznym. Al. Jerozolimskie 32. piętra II, pokój nr. 1, tel. 6.87-08.

Oznaczanie nazewnątrz przedsiębiorstw przemysłowych w Warszawie

W Nr. 3 Warszawskiego Dziennika Wojewódzkiego dla obszaru m. st. Warszawy z dnia 5.II. b. r. pod poz. 20 ogłoszone zostało „obwieszczenie p. Komisarza Rządu na m. st. Warszawę z dnia 26 stycznia 1938 r. o sposobie oznaczania nazewnątrz przedsiębiorstw przemysłowych w Warszawie“.

W obwieszczeniu tym Komisarz Rządu przytacza przepisy o oznaczaniu przedsiębiorstw przemysłowych, zawarte w art. 33, 34 i 35 prawa przemysłowego i przypomina o konieczności ich wykonania, określając ostateczny termin do zastosowania się do powyższych przepisów na dzień 5 marca r. b. z tym, że jako

termin usunięcia oznaczeń niezgodnych z obowiązującymi przepisami ustalono dzień 5 sierpnia r. b.

Warszawski Dziennik Wojewódzki nabyć można w administracji Dziennika, ul. Senatorska 16, pokój 37a.

Zaopatrzenie C. O. P. w artykuły rolnicze

We Lwowie odbyła się konferencja przedstawicieli lwowskiej i krakowskiej Izby rolniczej, małopolskiego Towarzystwa rolniczego, Związku spółdzielni rolniczych i zarobkowo-gospodarczych, centralnej Kasy spółek rolniczych, Syndykatu spółdzielni rolniczych, Związku handlowego spółdzielni składni i sklepów K. R., małopolskiego Związku mleczarskiego oraz przedstawicieli organizacji rolniczych Małopolski środkowej.

Przedmiotem obrad była sprawa zaopatrzenia w artykuły rolnicze i gospodarze centralnego okręgu przemysłowego. Ustalono plan pracy, środki działania i potrzeby finansowe. Cała akcja będzie prowadzona pod kątem widzenia interesów rolników, zamieszkałych na terenie C.O.P. Prace nad dostosowaniem produkcji do potrzeb okręgu poprowadzi lwowska Izba rolnicza w oparciu o terenowe okręgowe Towarzystwo rolnicze. Prace nad organizacją zbytu i zaopatrzenia poprowadzi małopolskie Tow. rolnicze wspólnie ze Związkiem spółdzielni rolniczych i centralami handlowymi w oparciu o istniejące już na tym terenie spółdzielnie. Projektuje się ponadto w związku z ustalonym planem pracy założenie kilku nowych spółdzielni.

Uchwały Komitetu Obrony Rzplitej w sprawie aprowizacji i surowców

W dniu 11-ym b. m. odbyło się pierwsze posiedzenie Komitetu Obrony Rzplitej, pod przewodnictwem Pana Prezydenta Rzplitej.

Komitet Obrony Rzplitej został ustanowiony dekretem Prezydenta Rzplitej z dnia 9-go maja 1936 r. „o sprawowaniu zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi i organizacji naczelnych władz wojskowych w czasie pokoju“.

W zakresie organizacji aprowizacji Komitet Obrony Rzplitej postanowił skoncentrować w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych, agendy aprowizacyjne i utworzyć przy tym Ministerstwie stanowisko podsekretarza stanu dla spraw aprowizacji.

W dziedzinie surowców nasuwa się jako konieczne, ustalenie wytycznych prac, mających na celu koordynację wysiłków nad stworzeniem stałych podstaw surowcowych, tak dla pokojowych potrzeb przemysłu, jak i dla zabezpieczenia wymagań obrony.

Powzięte przez Komitet Obrony Rzplitej uchwały — są wyrazem uporządkowania tych dwóch dziedzin życia gospodarczego pod hasłem przygotowania obrony, z wyraźną tendencją koncentracji dyspozycji i odpowiedzialności w jednym z resortów państwowych. Wynikiem tych uchwał będzie niewątpliwie celowość dalszych posunięć.

Ponadto uchwały Komitetu Obrony Rzplitej oprócz zadania, jakie mają dla przygotowania obrony Państwa, odbijają się niewątpliwie korzystnie na aktualnym życiu gospodarczym, ponieważ koncentracja dyspozycji zapewni ciągłość i jednolitość państwowej myśli gospodarczej i, wprowadzając czynnik stabilizacji, stworzy niewątpliwie lepsze, niż dotychczas warunki rozwoju dla gospodarstwa narodowego. (Iskra)

Polska prowadzi międzynarodową akcję propagandy zastosowania elektryczności

W niedługim czasie wyjeżdża z Warszawy za granicę z ramienia organizacji polskich elektrowni specjalny delegat, p. inż. Gołębiowski, który ma zadanie przygotowania międzynarodowej konferencji w sprawie propagandy zastosowania elektryczności. Ten odcinek bowiem całokształtu działalności elektrowni zrzeszonych w międzynarodowym związku powierzony został organizacji polskiej, która też zwołała wspomnianą konferencję na koniec kwietnia do Brukseli. Delegat polski odwiedzi w związku z tym Czechosłowację, Węgry, Austrię, Szwajcarię, Italię, Francję, Belgię i Holandię. (Kabel).

Produkcja drutu, gwoździ, śrub, i nitów w r. 1937.

W ostatnim zeszycie „Wiadomości Statystycznych“ z dn. 15 lutego r. b. zamieszczone zostały dane, dotyczące produkcji wyżej wymienionych artykułów w roku 1937, w porównaniu z analogicznym okresem roku 1936. Przedstawiała się ona następująco:

		1936	1937
Drut żelazny ciągniony	tony	27321	26615
	tys. zł.	12198	12234
Gwoździe druc. żelazne	tony	30693	33573
	tys. zł.	13603	15461
Wyroby śrubowe żel.	tony	13859	18192
	tys. zł.	15280	19581
Nity i sworznie żel. bez gwintu	tony	2311	3925
	tys. zł.	1733	2792

W stosunku do roku 1936 najwięcej wzrosła produkcja nitów i sworzni żel. bez gwintu — ilościowo o 70%, wartościowo o 61%.

Wyroby śrubowe wyniosły wagowo o 31% więcej niż w roku 1936, a wartościowo 28%.

Produkcja gwoździ drucianych żelaznych wzrosła ilościowo ok. 10%, a wartościowo 14%.

Produkcja drutu żel. ciągnionego utrzymuje się mniej więcej na jednym poziomie w ostatnich dwóch latach. (G.).

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERSTWA
Biblioteka F. M. „Ursus“

Przyczyny wstrzymania ruchu pociągów elektrycznych

Zatrzymanie niedawno wprowadzonego kolejowego ruchu elektrycznego na kilku liniach podmiejskich, poruszyło opinię publiczną, żywo zainteresowaną przyczynami tego wypadku.

Do zbadania przyczyn tego zatrzymania powołana była specjalna komisja rzeczoznawców, złożona z wybitnych specjalistów. W skład tej komisji weszli pp.: prof. inż. K. Idaszewski, dyr. inż. Kaniewski, prof. inż. R. Podoski, docent inż. J. Roman, prof. inż. G. Sokolnicki, prof. inż. K. Żórawski oraz szereg wybitnych specjalistów inżynierów kolejowych.

Po szczegółowym zbadaniu komisja ustaliła, że przyczyną zatrzymania ruchu elektrycznego były uszkodzenia silników elektrycznych, wykonanych w Anglii. Uszkodzenia te były wywołane warunkami atmosferycznymi. Zamieć śnieżna przy dużym mrozie spowodowała przedostanie się przez otwory wentylacyjne do wnętrza silników tak dużej ilości śniegu, że wywołało to gromadzenie się wody wewnątrz silników, a następnie ich uszkodzenie. Dopiero rzeczywiste warunki pracy silników w trudnych warunkach atmosferycznych dały możliwość stwierdzenia ich przydatności do pracy przy ciężkiej zimie. W związku z powyższym komisja stwierdziła całkowity brak podstaw do przypisywania jakiegokolwiek winy P. K. P.

Konstruktorzy angielscy, badając w ciągu stycznia b. r. tę sprawę, zgodzili się z komisją rzeczoznawców, iż motory należy poddać pewnym zmianom.

Stwierdzone i zbadane uszkodzenia silników pozwoliły komisji łącznie z dostawcami na postawienie pewnych wymagań technicznych i ustalenie zmian, zapewniających w przyszłości należyłą pracę silników.

Przedsiębiorcy angielscy zobowiązali się na koszt własny wykonać naprawę i modyfikację silników, tak, iż P. K. P. nie ponoszą z tego tytułu strat.

Poza tym P. K. P. uzyskały od przedsiębiorstw przedłużenie terminu gwarancyjnego na dalsze dwa lata.

Z powyższego wynika, że konstrukcję dobrze działającą zagranicą mogą łatwo zawieść w naszych odmiennych warunkach i że krajowa konstrukcja zawsze jest lepiej przystosowana do miejscowych warunków. Należy mieć to stale na uwadze. W razie zaś konieczności sprowadzenia z zagranicy instalacji, winni być powołani do współpracy krajowi konstruktorzy.

Wiadomości z zagranicy

Z francuskiego przemysłu motoryzacyjnego

Nawiązując do artykułu umieszczonego w Nr. 22-gim naszego wydawnictwa z dnia 15-go listopada ub. r., pod tym samym tytułem, podajemy poniżej dalsze informacje o francuskim przemyśle samochodowym.

Zmiany spowodowane ustawami rządowymi oraz spadkiem franka odbiły się bardzo niekorzystnie na przemyśle samochodowym. Znaczne pogorszenie się ogólnej sytuacji w tej

branży jest spowodowane przede wszystkim trudnymi warunkami produkcji uniemożliwiającymi przeprowadzenie skutecznej konkurencji na zagranicznych rynkach z samochodami niemieckimi i angielskimi. W ciągu ostatnich 18-tu miesięcy producenci francuscy byli zmuszeni do podwyższenia stawek płacy o 70 %. Jeżeli dodamy do tego również i podrożenie surowców o 30% to nawet 30% podwyżka cen mogła tylko w pewnej mierze zniwelować straty. W związku z tym przemysł

francuski domaga się od Rządu przywrócenia premii eksportowych nie udzielanych ostatnio bezpośrednio.

Charakterystycznym jest dalej fakt, że ilość nowonabywców znacznie zmalała, co pogłębia zły stan przemysłu samochodowego francuskiego na rynku wewnętrznym. Wyraźną ilustracją tego jest, że w r. ub. 60% dokonanych transakcji przypada na wozy używane.

Przemysł francuski, na tle takich właśnie warunków pracy, spowodowanych niczym nie wytłomaczoną polityką Rządu, jest nie w pełni wyzyskany i w porównaniu z 1931 r. w którym produkcja osiągnęła 300.000 wozów w r. ub. przy ogólnej poprawie wyprodukował zaledwie 200.000 sztuk. W grodzie francuskich przemysłowców tkwi głęboko słuszne przekonanie, że znacznie się ponownie rozwój przemysłu o ile zostaną wprowadzone:

- a) celowa polityka normalizacji modeli,
- b) udoskonalenie metod produkcji,
- c) uporządkowanie ustaw socjalnych, które dotychczas podrażają koszty produkcji

W przeciwnym bowiem razie kryzys będzie się pogłębiał, a przemysł nie będzie mógł podołać nałożonym ciężarom przez niczym nie wytłomaczoną politykę Rządu.

Zakupy i inwestycje zagranicą

Grecja: 4 samochody i 6 pieców dezynfekcyjnych. Szczegóły i oferty do 8 marca rb.: Ministerstwo zdrowia publicznego, Ateny.

48,370 sztuk izolatorów porcelanowych. Oferty do 15 marca rb.: Państwowe Zakłady Zaopatrzenia, Ateny.

1.000 maszynek do strzyżenia, 100.000 nożyków do golenia, 2.000 brzytew. Oferty do 15 marca rb.: Administracja wojsk, Ateny.

Turcja: 106 osobowych wagonów kolejowych. Oferty do 8 kwietnia rb.: Dyrekcja kolei państw. Ankara.

816 ciężarowych wagonów kolejowych. Oferty do 8 kwietnia rb.: Dyrekcja kolei państwowych, Ankara.

Instrumenty miernicze. Szczegóły i oferty do 21 marca rb.: Intendentura wojsk., Izmir.

206 km kabli polowych. Oferty do 22 marca rb.: Komenda Zandarmerii, Ankara.

Algier: 75 t odlewów żelaznych. Szczegóły i oferty do 15 marca rb.: Ponts et Chaussées, Oran.

Siam: Szyny, mijalnie, zwrotnice etc. Szczegóły i oferty do 20 maja rb.: Dyrekcja kolei państwowych, Bangkok.

Indie brytyjskie: 6 kotłów do lokomotyw. Oferty do 6 marca rb.: Assam-Bengal Railway Co, oddział w Londynie.

5 kotłów do lokomotyw. Oferty do 12 marca rb.: Great Indian Peninsular Railway, biuro w Londynie.

Materiały ze stali i kotły. Szczegóły i oferty do 14 kwietnia rb.: Bombay, Baroda and Central India Railway Co., biuro w Londynie.

Argentyna: 166 km rur. Szczegóły i oferty (termin nie wyznaczony): Departament zdrowia Buenos-Aires.

Algier: 45 km drutu miedzianego, 20 km kabli telefonicznych. Szczegóły i oferty do 21 marca rb.: Dyrekcja P. i T., Alger.

Rumunia: Wagony dla kolejek polowych, szyny etc.

Szczegóły i oferty 24 marca rb.: Uzinele Comunale, Bucuresti.

Finlandia: Zamierzona budowa cukrowni w Riimäki. Postanowiona rozbudowa sieci telefonicznej długości 15 tys. km. Zamierzona budowa nowej linii kol.: Helsinki — Ingervis — Luumäki.

Stany Zj. A. P. Canadian-Pacific Railway zakupi 2700 wagonów ciężarowych.

Argentyna: Postanowiona budowa fabryki amunicji artyleryjskiej w Rio Tercero.

Belgia: Postanowiona elektryfikacja linii kolej. Bruksela. Charleroi.

Japonia: Postanowiona budowa 18 nowych linii kolej. kosztem 80 milj Yen.

Litwa: Postanowione zamówienie czterech lokomotyw pośpiesznych najnowszego typu. (A.).

Znaczne ograniczenie kontyngentu eksportowego białej blachy w USA. Departament Stanu ustalił na r. 1938 kontyngent eksportowy blachy białej w wysokości 6891 t. wobec 23.847 t. w r. 1937.

Tak znaczne ograniczenie kontyngentu białej blachy, tłumaczone jest w sferach przemysłowych koniecznością utrzymania w kraju odpowiednio wysokich „rezerw“ dla celów budowy statków wojennych. (A.).

5 milionów samochodów wyprodukowały Stany Zjednoczone Ameryki Północnej w 1937 r. Według obliczeń Związku Amerykańskich Producentów Samochodów U.S.A. łącznie z Kanadą wyprodukowały w 1937 r. 5.002.200 wozów osobowych i ciężarowych wobec 4.616.300 szt. wozów z 1936 r., 4.119.800 szt. z 1935, 2.869.900 szt. z 1934, 1.985.800 szt. z 1933 r. i zaledwie 1.431.500 szt. z 1932 r. W najlepszym przedkryzysowym roku 1929 Ameryka Północna wyprodukowała 5.621.000 szt. wozów, z czego 96% przypadło na U.S.A. (T).

Fabryka amunicji w Argentynie. Prezes Hirterberger Waffenfabrik Fritz Mandl bawi obecnie w Buenos Aires w celu przeprowadzenia rozmów co do budowy w Argentynie dużej fabryki amunicji. Maszyny mają być dostarczone z Austrii. (T).

Stworzenie nowego przemysłu w Holandii. W Hertogenbosch z kapitałem 1 miliona Florenów Niderlandche Banden Michelin N. V. siostrzana firma francuskiego towarzystwa Michelin w Clermond-Ferrand buduje fabrykę opon dla samochodów, motocykli i samolotów. Akeje tego przedsiębiorstwa znajdować się będą w rękach francuskich kapitalistów. (T).

Produkcja złota osiągnęła w 1937 r. stan rekordowy. Według obliczeń Union Corporation Ltd. jednego z największych towarzystw kopalń złota, całkowita światowa produkcja złota wyniosła w 1937 r. 35.400.000 uncji. Jest to stan rekordowy. Zwyżka w stosunku do produkcji 1936 r. w ilości 32.960.000 uncji wynosi 7½%. Na Sowiety według przypuszczalnych obliczeń przypada 6.000.000 uncji wobec 5,4 milionów z 1936 r. Na Transwal przypada 11.740.891 uncji. Wartość całej produkcji w angielskich funtach wyniosła 80,5 milionów. (T).

Zapasy złota w świecie. Według amerykańskich obliczeń stan zapasów złota w świecie przedstawia się jak następuje:

	W milion. złotych \$ wg. parytetu (1 uncja złota=35 \$)			
	1934	1935	1936	1937
Stany Zjedn. Am. Półn.	8.239	10.123	11.258	12.760
Anglia	1.584	1.648	2.584	2.688
Francja				
Holandia	595	438	490	930
Szwajcaria	642	466	655	648
Belgia	590	610	633	582
Razem	17.192	17.762	18.677	20.237

(T).

Budowa fabryki parowozów w Mandżukuo. Towarzystwo Nippon Locomotive and Car Manufactory Company w Tokio przystępuje w Mukdenie do budowy fabryki parowozów i wagonów kolejowych. Fabryka ta dostarczyłaby materiału kolejowego dla Mandżukuo oraz Chinom północnym. Kapitał zakładowy wyniesieć ma 10 milionów Juanów. (T).

Z przemysłu w Niemczech. Produkować za wszelką cenę! Oto jest dewiza, która dominuje nad całym życiem gospodarczym Niemiec. Powiedzenie to nie jest tylko „sloganem“ — przeciwnie jest ono szeroko stosowane w praktyce. Oto jeden z takich przykładów.

Tow. Mansfeld zostało upoważnione do eksploatacji pokładów miedzi położonych pod miastem Eisleben, która to eksploatacja była dotąd zabroniona ze względu na bezpieczeństwo zabudowań znajdujących się na powierzchni. Obecnie eksploatacja ta będzie się odbywała na zasadzie umowy, zawartej między Tow. Mansfeld, a Zarządem miasta Eisleben, w myśl której wymienione Tow. zobowiązuje się pokryć wszystkie straty, jakie mogą powstać na skutek osłabienia terenu.

* * *

Kwestia braku odpowiednio wykwalifikowanych rąk roboczych stanowi również jedno z podstawowych zagadnień polityki gospodarczej Rzeszy.

Przy budowie nowych zakładów w okręgu górniczo-hutniczym w Salzgitter istnieją nieoczekiwane trudności znalezienia wykwalifikowanych rąk roboczych. Trudności te polegają nie na niemożności dobrania odpowiednio wykwalifikowanego personelu — wprost przeciwnie, zapowiedź prac jakie będą podjęte w tym rejonie, stanowi taki magnes dla mas robotniczych, że grozi ono całkowitym wyludnieniem wsi oraz pozbawieniem sąsiednich okręgów niezbędnych sił roboczych, któreby niewątpliwie stamtąd napłynęły.

Wobec tego Rząd niemiecki zmuszony został do wydania bardzo ostrych zarządzeń, dotyczących przyjmowania robotników do budowy nowych fabryk. Firmy zainteresowane w budowie, mogą poza swym stałym personelem, zatrudniać jedynie robotników wyznaczonych przez Urząd Pracy w Brunświku. Osoby z zewnątrz zgłaszające się do pracy bez upoważnienia tego Urzędu nie mogą być pod żadnym warunkiem przyjęte.

Wreszcie Rząd niemiecki w obawie przed wyludnieniem wsi zawarł ostatnio nowy układ z Wło-

chami, dotyczący zatrudniania na terenie Niemiec sił roboczych włoskich.

95% dywidendy. „Ashanti Goldfields Corporation“, Londyn, wypłaci za r. 1937 tytułem dywidendy od kapitału zakładowego, wynoszącego 1,1 milj. £, 95%.

Dywidenda „czysta“ wynosi wprawdzie tylko 50%, na poczet tejże wypłacono jednak już w ciągu 1937 r. 45%. Razem przeto dywidenda wyniesie faktycznie 95%. (A.).

25% dywidendy w montowni General Motors. „General Motors Nordiska“ A. B., Sztokholm, montownia samochodów na zasadzie licencji G. M., wypłaci za r. operacyjny 1937 tytułem dywidendy od kapitału zakładowego 9,6 milj. koron szw. — 25% wobec 15% wypłaconych za r. 1936 i 6% za rok operacyjny 1935. (A.)

Ceny stali. Komitet porozumiewawczy międzynarodowego kartelu eksportu stali surowej odbył swe ostatnie posiedzenie kwartalne bieżącego roku w Düsseldorfie. Omawiano dokładnie ogólną sytuację rynku eksportowego oraz układ zawarty niedawno z grupą amerykańską.

Zebrani wyrazili jednomyślny pogląd, iż, mimo chwilowego osłabienia popytu, należy utrzymać obecne ceny, usprawiedliwione w pełni podwyższeniem kosztów produkcji we wszystkich krajach.

Nowy rekord w eksporcie żelaza z U. S. A. Wywóz żelaza i stalowego ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej osiągnął w 1937 r. nowy rekord. Wyniósł on okrągłą liczbę 4 miliony ton, wobec 1.491.000 ton z 1936 r. i 2.104.000 ton z 1935 r. (T.)

Światowa produkcja cynku. Światowa produkcja cynku w grudniu 1937 r. wyniosła 145.680 ton wobec 141.364 ton z listopada ub. r. Z tej ilości przypadła na Amerykę 63.796 (61.088) ton, na Australię i Anglię 11.266 (10.736), na Azję 7.500 (7.500), na Afrykę 132 (610) i na Europę bez Anglii 62.986 (61.430) ton. Przeciętna dzienna produkcja wyraziła się ilością 4.699 (4.712) ton. W całym 1937 r. światowa produkcja wyniosła 1.653.108 ton, wobec 1.495.245 ton z 1936 roku. W Ameryce produkcja wyniosła 715.565 (644.032), w Australii i Anglii 132.459 (132.371), w Azji 80.000 (74.400), w Afryce 14.256 (21.063) i w Europie (bez Anglii) 710.828 (623.379) ton. Za cały 1937 r. dzienna przeciętna produkcja wyniosła 4.529 (4.085) ton. (T.)

Rekordowy stan wywozu cyny z Chin. Wywóz cyny z Chin osiągnął w 1937 r. stan rekordowy i wyniósł 11.145 ton, wobec 10.479 ton w poprzednim roku. Wywóz w 1937 r. był dwa razy większy niż w 1931 r. (T.)

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dniu 26 lutego 1938 roku w złotych po kursie dnia za tonę metryczną:

Aluminium	—
Antymon	—
Cyna	4866
Cynk	388

Miedź elektrolityczna	1162
Miedź standard	1054
Ołów	397
Nikiel	—
Srebro	71

W dniu 26 lutego r. b. ceny metali na rynku londyńskim kształtowały się, jak wyżej podano: miedź — tendencja stała, cyna — tendencja stała, ołów — tendencja spokojna, cynk — tendencja stała. W porównaniu z cenami ostatnio przez nas notowanymi w dniu 11 lutego r. b. ceny metali podniosły się, a mianowicie: cynk o ok. 8%, miedź standard o ok. 6%, miedź elektrolityczna o ok. 5%, cyna o ok. 4% i ołów o ok. 3,5%. Srebro bez zmiany. Pozostałych metali nie notowano. (G.).

Roosevelt za wyższą cen surowców. Na konferencji prasowej prezydent Roosevelt oświadczył, że ceny surowców są wciąż zbyt niskie. Powinny one, jego zdaniem, osiągnąć poziom, który prezydent uważał za wskazany już w r. 1933. Roosevelt dodał, że będzie kontynuował — w myśl sformułowanych w r. 1933 zasad New Deal — politykę inflacji cen surowców.

Zaaranczne obroty maszynami w Czechosłowacji w 1937 r. Czechosłowacki handel zagraniczny wykazał w ubiegłym roku, o ile chodzi o import i eksport maszyn, znaczne ożywienie. Import wzrósł na 471.9 milionów kc. (w r. 1936 — 266.4), eksport natomiast z 247.4 milj. kc. w r. 1936 na 368.3 w ub. r. Obroty te wykazują najwyższy poziom od 1930 r. Bilans handlu zagranicznego maszynami za 1937 r. zakończył się więc nadwyżką importu w wysokości 103,6 milj., w porównaniu z 19 milj. kc. w 1936 r.

Jak przedstawiał się import i eksport maszyn w ostatnich latach wykazuje następujące zestawienie (w milj. kc.):

	<i>Import</i>	<i>Eksport</i>	<i>Saldo</i>
1929	795.8	546.6	—249.2
1933	129.9	126.8	— 3.1
1935	207.7	231.8	+ 24.1
1936	266.4	247.4	— 19.0
1937	471.9	368.3	—103.6

O ile chodzi o import poszczególnych gatunków maszyn, to import maszyn dla przemysłu włókienniczego podniósł się z 59.7 milj. kc. w 1936 r. na 117.1 milj. kc. w roku ubiegłym. Poważny wzrost można zauważyć przy imporcie maszyn do obróbki metali a mianowicie z 64.4 milj. kc. na 118.80. Import maszyn rolniczych wzrósł z 7,4 milj. kc. na 14,3 milj. kc. (T.).

Produkcja i eksport zabawek z Niemiec w 1937 roku. Od stycznia do października 1937 r. łącznie wyeksportowano z Niemiec zabawek 151390 q, wartości 25 254 000 R. M. wobec 147.366 q, wartości 24.141.000 R. M. w tym samym czasokresie poprzedniego roku. Z tej ilości przynajmniej na Anglię 53 621 (49356) q. i na U. S. A. 14.673 (18520) q. (T.).

Nowa fabryka rur w Szkocji. W pobliżu Glasgow w Szkocji powstała nowa fabryka rur, założona przez Non-Ferrous Tube Industries Ltd. Fabryka ta produkować ma rury nierdzewne dla kanalizacji i stoczni. (T.).

Budowa fabryki samolotów w Meksyku. Meksykański rząd przystępuje do budowy fabryki samolotów. Przedsiębiorstwo to, oparte na kapitale rządowym i prywatnym, będzie miało za zadanie dostawę samolotów zarówno wojskowych jak i cywilnych nie tylko dla państwa meksykańskiego lecz również i dla innych republik południowo-amerykańskich. (T.).

Eksport rowerów i części rowerowych z Niemiec. Eksport gotowych rowerów z Niemiec wvraził się w 1937 r. ilością 166.864 szt. wobec 87 777 szt. z 1936 r. co wykazuje wzrost 90%. Wartościowo wvnosi to wzrost o 135% i wyraża się kwotą 6,04 milj. R. M. (T.).

Wywóz złomu z Italii w styczniu r. b. Wywóz złomu z Italii w styczniu r. b. wg. danych Controllo Continentale wyniósł 51 874 ton, wobec 37.315 ton z grudnia 1937 r. i 44.777 ze stycznia 1937 r. (T.).

NOWE KSIĄŻKI

HIPOLIT GRYNWASER: *Sprawa włościańska w Królestwie Polsk'm.* Instytut Gospodarstwa Społecznego. Warszawa 1938. str. 196. z przedmową PROF. LUDWIKI KRZYWICKIEGO. Cena zł. 5.

Nakładem Instytutu Gospodarstwa Społecznego ukazała się z druku książka Hipolita Grynwasera p. t. *Sprawa Włościańska w Królestwie Polskim w latach 1861 — '62.*

Książka oparta na bogatym materiale archiwalnym, do tąd nieznanym, mianowicie na raportach ówczesnych władz rosyjskich, jest poświęcona sprawie poruszeń, jakie nurtowały wśród włościan Królestwa Polskiego w roku 1861, po ogłoszeniu reformy włościańskiej w Cesarstwie rosyjskim.

Rozdział I poświęcony jest rozwojowi sprawy agrarnej w latach 1861 i 1862. Rozdział II zawiera szczegółowe opisy wydarzeń. W załącznikach przytoczono ówczesne próby czynszowania włościan i podano dokładną statystykę owych poruszeń według powiatów i poszczególnych dóbr. Ta statystyka ma wielką doniosłość dla studiów regionalnych nad położeniem i postawą włościan.

Ukazał się numer pierwszy dwumiesięcznika „Spawacz“, przeznaczonego dla spawaczy i majstrów spawalniczych, wydany przez Stowarzyszenie dla Rozwoju Spawania i Cięcia Metali w Polsce.

Czasopismo to, poświęcone spawaniu elektrycznemu i acetylenowemu, ma za zadanie dokształcanie spawaczy i niższego nadzoru technicznego.

Konieczność dokształcania spawaczy, których obecnie jest w Polsce ok. 8 000, jest zagadnieniem bardzo aktualnym, dlatego zjawienie się tego czasopisma należy powitać z uznaniem i życzyć mu jak największego rozwoju.

Pierwszy zeszyt wydawnictwa „Spawacz“, jako okazowy jest wysyłany bezpłatnie wszystkim spawaczom. Właściciele przedsiębiorstw i kierownicy warsztatów na żądanie zwrócone do Redakcji „Spawacza“ (W-wa Zgoda 10) otrzymają niezbędna ilość egzemplarzy dla rozdania wszystkim swoim spawaczom.

Prenumerata roczna wynosi 2 zł.